

Mange gode grunde til at bevare 10.klasse

1. Nedlæggelsen vil ramme socialt skævt

Chancerne for at blive mønsterbryder er 82 procent større, hvis man har gået i 10. klasse.

2. Beregningsgrundlaget bag reformen er usikkert

Udspillet forholder sig ikke til 10. klasses store evne til at løfte udsatte unge i dag.

3. Det vil få konsekvenser for den nye EPX

Vi forudser, at der vil være et større frafald fra EPX end fra øvrige gymnasier,

4. Sikkerhedsnettet under de unge forsvinder

10. klasse fungerer som et opsamlingsstilbud for unge med massivt fravær eller som er droppet ud af en ungdomsuddannelse.

5. Løfter eleverne fagligt og socialt

Eleverne er glade for det ekstra år, og 63 procent forbedrer sig fagligt i løbet af det ekstra år.

6. Sender de unge godt videre

Næsten halvdelen af de unge, der begynder i 10. klasse, ved ikke, hvad de vil efter skolen, men finder ud af det undervejs.

7. Mindsker præstationspresset i udskolingen

10. klasse tager noget af presset fra 7, 8 og 9. klasse,. Det ekstra år sætter tempoet ned.

BEVAR 10. KLASSE

13. december 2024

Hvorfor er nedlæggelsen af 10. klasse en problematisk ide?

Halvdelen af en ungdomsårgang vælger at gå i 10. klasse. De tager ikke fejl, og det må regeringen heller ikke gøre. Her er de vigtigste grunde til, at nedlæggelsen af 10. klasse er en dårlig ide:

1. En nedlæggelse af grundskolens 10. klasse vil ramme socialt skævt

Chancerne for at blive mønsterbryder er hele 82 procent større, hvis man har gået i 10. klasse¹. Unge, der har ufaglærte forældre eller får dårlige karakterer i dansk og matematik, forbedrer deres chancer for at få en ungdomsuddannelse gevaldigt ved at tage en 10. klasse. Og 10. klasse øger chancen for, at udsatte unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Endelig lægger regeringen op til, at de unge i fremtiden kan få et såkaldt 'ungdomsår' på efterskole, men mange af de unge, der i dag går i den lokale 10. klasse, har ikke råd til et år på efterskole. Lukkes 10. klasse, risikerer man derfor at skabe et a- og et b-hold.

2. Beregningsgrundlaget bag reformen er usikkert

De økonomiske beregninger i regeringens udspil² er ikke særlig detaljerede. Det fremgår dog, at nedlæggelsen af 10. klasse skal bidrage med en meget stor del af balancen i udspillet gennem øget arbejdsudbud på langt sigt. Men kan det passe at ét års uddannelse blot er et fordyrende mellemlid og spild af tid? Kan det passe, at mindre uddannelse giver et rigere samfund? Eller kunne uddannelsesudsættelse for nogle faktisk være en fornuftig forebyggende foranstaltning? Udspillet medregner ikke 10. klasses store evne til at løfte udsatte unge i dag og faktisk, at mange unge risikerer at falde fra, hvis de bliver presset til at tage et uddannelsesvalg, de ikke er klar til. Det er en regnefejl der vil koste det offentlige 2 mia. kr., hvis blot 2 pct. ender i restgruppen, jf. bilag.

3. Det vil få konsekvenser for den nye EPX

Vi forudser, at der vil være et større frafald fra EPX end fra øvrige gymnasier, fx på baggrund af manglende valgparathed, manglende modenhed og manglende studiekompetencer. Derudover vil et for lavt indgangsniveau til EPX'en medføre, at den bliver mindre attraktiv for den brede ungegruppe. I dag bruger mange unge 10. klasse til at få adgang til HF. På HF oplever man selv med et indgangskrav på 4, at der er svært at holde det faglige niveau, da de unges grundkompetencer er for lave. På en EPX er adgangskravet endnu lavere – derfor forventes det, at man ikke i den brede gruppe kan nå at hæve unge til C NIVEAU på 1 år.

4. Sikkerhedsnettet under de unge forsvinder

¹ [ÆE \(2022\): Folkeskolen skaber mønsterbrydere](#)

² [Faktaark om provenu- og beskæftigelsesvirkninger](#)

Den kommunale 10. klasse fungerer i høj grad også som et opsamlings tilbud, der løbende tager imod de mange elever, der dropper ud af efterskolerne og ungdomsuddannelserne, fordi valget alligevel var forkert, for svært eller for tidligt. Det samme gælder de unge, der har haft massivt skolefravær eller af andre grunde har brug for at samle op efter 9. klasse. Indtil nu har 10. klasse mange steder fungeret som et sikkerhedsnet, en øvebane og en skoleform der kunne indrettes til den enkelte unge i fællesskabet af andre unge – og det sikkerhedsnet forsvinder, hvis man nedlægger 10. klasse. Det bliver fremover FGU, der skal være sikkerhedsnettet – og det betyder at FGU fremover skal rumme en gruppe, den på ingen måder var tiltænkt, og det er ikke en hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcerne.

5. 10. klasse løfter eleverne fagligt og socialt

Mere end halvdelen af en ungdomsårgang går i dag i 10. klasse. Eleverne er glade for det ekstra år, og 63 procent forbedrer sig fagligt i løbet af det ekstra år. Det kan man også se i deres prøvekarakterer i dansk og matematik³. Og 85 procent af de elever, der har gået i 10. klasse, oplever, at det ekstra år har ført til, at de er blevet mere modne og valgparate.

6. 10. klasse får de unge godt videre

Eleverne fylder typisk 15 år i 9. klasse. Selv om man kan og vil meget i den alder, er mange unge ikke klar til at træffe et bevidst og afklaret uddannelsesvalg⁴. Næsten halvdelen af de unge, der begynder i 10. klasse, ved ikke, hvad de vil efter skolen, men finder ud af det undervejs. Både UU-centrene og EVA kan berette om langt større bevidsthed på uddannelsesvalg efter en kommunal 10. klasse med udstrakt vejledning. Vi ved, at sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse er højere, når en elev har gået i 10. klasse⁵. – og sidste år valgte 33 procent af de unge at søge ind på en erhvervsuddannelse efter 10. klasse. Det gør den kommunale 10. klasse til et af de tilbud, der åbner flest unges øjne for de faglige uddannelser og håndværksfagene.

7. 10. klasse mindsker præstationspresset i udskolingen

Det at kunne forbedre sine karakterer betyder meget for alle unge. Både for gruppen, der vil på gymnasium, men i høj grad også for den gruppe, der kommer med lave karakterer. Den mulighed fratages de dog fuldstændigt, hvis 10. klasse nedlægges. Dertil kommer, at så længe 10. klasse er en mulighed, tager det noget af presset af i 7, 8 og 9. klasse. De unge ved, at de har mulighed for at tage et ekstra år, hvis de ikke er klar til at træffe det vigtige uddannelsesvalg, og det sætter tempoet lidt ned. Det er særdeles kærkomment for de unge, der i høj grad er under pres disse år.

³ EVA (2020): Elevernes syn på 10. klasse og [Folketingssvar juni 2024](#) og [DEA \(2024\): Karakteristika ved eleverne i den kommunale 10. klasse](#)

⁴ [EVA \(2023\) Unge vælger 10. klasse for at blive klar til uddannelse](#)

⁵ [Moos-Bjerre for Efterskolerne \(2022\): Effektanalyse](#)

Bilag: Provenuberegning ved flere børn i restgruppen

Hvis 10. klasse gør en stor forskel for, at de udsatte unge får en ungdomsuddannelse og et job senere hen, som EVAs undersøgelse fra 2020⁶ peger på, så vil den såkaldte 'restgruppe' blive større.

Gruppen består af 43.000 unge mellem 15 og 24 år, som ikke har en tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet. Kraka⁷ har estimeret, at en person fra denne gruppe samlet set koster samfundet 9,2 millioner kroner pr. person sammenlignet med den øvrige del af deres årgang.

Hvis fx fjernelsen af 10. klasse medfører, at yderligere 5 elever i hver kommune, eller 1 ud af 20 af eleverne i målgruppen for den kommunale 10. klasse, ender i gruppen uden uddannelse og job, så vil det på sigt koste samfundet mere end 4 mia. kr. om året. Eksemplet vil give yderligere 500 unge i 'restgruppen' pr. år, og på sigt øge restgruppen med 5.000 unge.

Nedenfor er angivet de langsigtede effekter på provenuet hvis regeringens forudsætninger ikke viser sig at holde. Dvs. hvis forudsætningen i stedet er at afskaffelsen af den kommunale 10. klasse vil bidrage til en øget gruppe af unge uden uddannelse og job på langt sigt.

Restgruppen vil ikke vokse konstant med en årlig forøgelse da en del unge også vil forlade gruppen løbende samtidig med den nye tilgang.

Forøgelse af restgruppen pr. år (Antal personer)	Provenuvirkning i 2070 (Mia. kr.)
250 unge	1,7 mia. kr.
500 unge	4,1 mia. kr.
750 unge	6,2 mia. kr.
1.000 unge	8,2 mia. kr.

Anm: Beregninger er lavet med udgangspunkt i en analyse fra [KRAKA \(2022\)](#), som viser, at unge uden uddannelse og job koster 9,2 mio. kr. over deres levetid sammenlignet med den øvrige del af deres årgang. Det antages i beregningen ovenfor at denne udgift fordeles ligeligt i leveårene og falder mellem det 25. og 65. år blandt de unge. Der tages udgangspunkt i en situation hvor 10. klasse nedlægges allerede næste år.

⁶ [EVA \(2020\): Elevernes syn på 10. klasse](#)

⁷ [KRAKA \(2022\)](#)